

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

45. Sponsalibus orn. altare ornans.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

45.
Sponsalibus
orn. altare
ornans.

in Deum largior, ne domi quidem necessariis parcebatur. Filiam sibi virtute simillimam desponderat nobili de stirpe Regia, urbem illam au-
doritatis, & opum suarum reuerentia continenti: misit is solenni nu-
ptiarum die dotale ad sponsam, splendido apparatu munus; supellec-
tile vasorum ex auro & argento, & vestes arte præcipua laboratas;
sed templi fabrica Stephani curis sumptuque perfecta: gynæceum ip-
sius, aptandam visibus, & ornandam ad diuinum sacrificium sibi sum-
psit, Stephani filia negans decere, vt Christi altari, niteret ipsa ma-
gnificentius, argentum à sponso acceptum, vestemque pretiosam die
ad hoc selecto in templum attulit, matre comite, ac turba propin-
quorum, Deoque consecrans, tenuitatem doni, voto suo minoris, ho-
nesto rubore excusauit. Gemina huic fuit Doctoris Pauli liberalitas in
Deum: virum fortem Gueicunus, Rituum tribunali, aulaque omni
deiecerat; Rex nouus illico reuocauit, magna sagacitatis suæ laude in
perspiciendis suorum meritis; nec restituit modo pristino gradui, sed
adsciuit sibi in quotidianum ethices Præceptorem; cuius beatitate
muneris, inter Mandarinis nemo sui sat compos gaudij durasset, Ma-
gisterij tanti stipendium, Paulus integrè in templum conferbat quod
habebat Pechini Societas, decorabatque illud munificentia singulari,
Christiani verò Gueicuni terroribus diu solitarij, nunc cætus sacros
repetere; Patres oppida, verbo Dei, liberè lustrare; & sodalitem
proborum hominum Pechini cogere, quorum instituti beneficentia, in
ægtotos, egenos, & mortuos incumberet penitus, cæteraque officia
misericiendi Christianæ, cui suo quoque detracta victui propensè in-
dulgebant.

Nec Pechini solùm, sed Regno vniuerso, Christiana res melior hono-
rator miraculis, cultura feracior, & nouorum fidelium numero extitit.
Chianco scribens Iacobus Rhò, [in hac, inquit, domo, quingentos
circiter mecum Vagnonius annis singulis baptizat] & excolebamus tunc
stationibus vndecim, octo Prouincias, quibus præter spem omnem
Sambiasius duodecimam adiunxit in Prouincia Honana. Quam Sinæ,
mundi umbilicum propterea iactitant quod sita sit in regni medio, extra
quod vix mundū vsquam putant. Sed hæc Geographi viderint; certè nulla
in Sinis, aut Europa, vel amoenitate vel feracitate, delitit vltè felicior,
ob hoc olim sedes imperij, quam illic in vrbe Caifun regionis eius pri-
maria, idcirco Reges locauerant, quod sex vndeque muniretur,
& defenderetur Prouinciis. Ad cæli beneficam, solique indolem, re-
cedit agricolatio tam solers, & diligens, vt hortorum speciem represen-
tet. Septentrioni Metropolis Caifun, triginta sex gradibus subiacet,
leucis duabus à magno flumine Hoano flauo, cuius eluuiouibus in-
sanis aggerem obiecit, murum è secto lapide immanem, milliarum
triginta septem, magnificentia apud illos fidem minime habiturum,
qui nisi de suis æstimare non norunt extranea. Iam ædificiorum super-
bia, deliciarum reliquiis, & sanguine Regio familiarum quadraginta
præferbat

præferbat adhuc nobilitatem præscam veteris Regiæ, prognati enim Regum stirpe, splendorem Principum, & opes semper obtinebant. Sed ea hortorum amenitate cultissima, nullum erat in Sinis horridius, & miserabilius desertum, Prouincias cæteras aliqui saltem illuminabant Christiani quos Magistratum, & commerciorum vicissitudo in eas induxerat, frequentissimam populis Caifun, beatissimam inani, & temporaria fastiditate Honanam Prouinciam ne vnus quidem: Petrus quidam mercator fratrem illic habebat ethnicum, Procuratorem rei suæ, qua per se interdum inspecta Chiancum redibat in Prouincia Scianensi, qui vt erat vir sanctus, Caifuni vrbis infelicitate miserè torquebatur, optassetque maiorem in modum, è Patribus aliquem eò perducere; cum eius vna & Patrum studijs diuina bonitas annuit, & propitios oculos in calamitosum populum per hæc fortuita, nequaquam fortuito aduertit, Sunchiani Franciscus Sambiasius periculosè negotabat; accurrit ad eum, pro Societatis charitate Iacobus Rhodierum itinere viginti, per alpium iuga, & syrtes niuium, & cognatam locis barbariem hominum; passim degentium, qui erucendo, & coquendo ferro suas operas locant. Receptis Sambiasius viribus, tubulatus est malignitati eius cœli, missusque in Prouinciam Scianensi, eò dum pergit, Caifuni, auspiciato incidit in Petrum qui fortè tunc venerat negotiorum causa; & cum illo agens de sementis opportunitate in ea Metropoli faciendæ, decreuit Sambiasius, in omnes euentus Deus, experiri per duas hebdomadas, possetne illuc veri Dei, & æternæ salutis noticia ingeri; at enim ægrè se in conspectum dedit, cum sparsus per urbem velox rumor, adesse Literatos ex peregrinis illis occidentalibus, quorum vbique gloriosè volitabat nomen, plurimos acciuit ad eum visendum Literatos; ille natura, vsûque annorum iam quindecim ad comitates Sinenfium procerum, & elegantiani sermonis mirè factus multorum sibi adiunxit studia, quos dato mox sui documento in scientiis Europæ, & cognitione veri Dei rerumque æternarum, æstimatores nactus est præclaros, & ambitiosos eius retinendi; rogare itaque ne porrò pergeret, Caifuni figeret stationem; fore illic ipsum in ea gratia, & honore, vt urbem aliam non esset desideraturus. Quid plura? conducto tugurio, se, resque Christianas, trimestri ensim velut aliud agens, cœpit explicare. Illo in spes futuras attentæ patientiæ lento ingenio, quod missionibus inter Sinas fundandis, plus omni ardore valet ac proficit. En autem sub hæc Mandarinius ex aula Pechinensi, noua insignis Præfectura, præter omnem expectationem Caifuni Sambiasium offendit, sua cum incredibili voluptate, vt pote olim notum, sibi que intimum; & viri virtutem, ac literas deprædicauit primoribus ita magnificè vt Princeps de stirpe regia, conductitia eductum casa, suis quibusdam amplis in ædibus locarit, quas non fastidirent Principes Mandarini, exin paucas sibi horas retinuit. sui iuris, aucto in dies illorum numero qui aut illum adibant, aut

adiri ab eo volebant. At ecce paulò post alter item ab aula Doctor Mandarinus Sambiasio in paucis amicus & noua latitiarum seges, sed minimè sterilis, domum hi duo suo sumptu coemptam Sambiasio donarunt, eo fidei Christianæ fructu quem captant Patres ex Mandarinorum amicitijs, etiam ethnicorum. Sic illam nuper Colaus lé in Fochinensem induxit Prouinciam; sic isti duo stabilire in Honana. Horum auctoritas diplomati par Sambiasio fuit, cui contendere aude-
ret nemo prædicationis diuinæ facultatem, quando ad hanc solam Caesum habitationem à Mandarinis acceperant. Crescente in publicum, maximè apud Literatos; qui sunt vrbs eius columina; opinione pericultri de Sambiasij dotibus, paulatim illi de Regio sanguine Primates, fastum ponere quo tument, visere aliqui, visentem nonnulli excipere; ipse, aula ut sit aduentantibus parata, post serupulosas salutationes de illo respondere cuius in altari eminens imago querendi statim, & loquendi sicbat occasio? de Christo scilicet Redemptore; nec erat inter Mandarinos, & Regis propinquos, qui filij Dei quem exhibebat effigies audita maiestate, non veneraretur illam quater proiecta humi fronte. His Petrus initiis gestiens tam faustis, primum cœpit ex iis præmium impensæ in illa operæ. conuersionem fratris negotiorum suorum, quem dixi, curatoris; qui multis sanè magnisque obicibus perfractis ad baptismum euasit, & Paulus nomine primigenius fuit renascentium Dei filiorum in Prouincia Honana.

47.
N. Trigaultij mors.

Tam lætis ad Dei gloriam nuntiis mirabiliter affecti Patres qui distractis in Regno sedibus agebant; penuria hominum breui post graui-
ter doluerant, quibus tam vberes crederentur ad frugem campi. Duos enim hoc anno amiserunt Belgam utrumque Duacensem, tristi utrumque morte, & calamitosa. P. Nicolaus Trigaultius nostri æui Vlysses, milliariū triginta millia in obsequium fidei emensus, instabat nihilo segnius ad eam inferendam in Prouinciam Sciansi; scripturam, & linguam Sinarum elegantiore, immenso labore sibi fecerat expeditam, cuius laboris pars fuit voluminum lectio centum, & viginti (quibus inquit, Sinarum historia clauditur) eorūque Latina contractio, quam in Europa edendam, perduxerat ad ducentesimum Christi annum, scribensque anno 1627. ad Cardinalem Parmensem, molis exiguæ operosum laborem nominat. Absoluit præterea quod olim Riccius, & alij cœperant, Christianum festorum abacum, ex lunaris Sinarum Calendarij usu ductum; quibus in voce Scianti propugnanda, extraordinaria ingenij contentio tunc superueniens, abalienatum mente, improuisò extinxit, annos natum quinquaginta, duos, ex quibus Societati quatuor & triginta, Sinis octodecim dederat. Lamentabilius Petrum Spiram lœxit vrbs Nancian, à Prædonibus necatum, grandi missionum Sinensium iactura, vitæ scilicet anno vix quarto & quadragesimo, Sinensis commorationis sexto & decimo. Necis modum & causam, confessione iuridica prodidere ipsimet qui interfecerant. Regebat Tunscianum Huguana Prouinciæ op-